БЕЛАРУСКАЕ СТУДЭНЦКАЕ ЗГУРТАВАНЬНЕ

КРЫВІЦКІ СЬВЕТАЧ

ВУЧЫСЯ
ПРАЦУЙ
і
ЗМАГАЙСЯ

МЮНХЕН
1946

ORHAN BIEŁARUSKAHA STUDENCKAHA ZHURTAVAŃNIA – MIUNCHEN

Miesiačny časapis studenckaje moładzi. Vychodzić na pravoch rukapisu

Hod II./ Nr.9-10 Kastryčnik – listapad 1946 Cana 3 RM.

18 11 45 – 18 11 46

U hadavinu isnavańnia Biełaruskaha Studenckaha Zhurtavańnia.

Aposnija bomby i snarady II-j suśvietnaj vajny prahrymieli nad Európaju viasnoj 1945 h. Biełaruskaja moładź nastolki była rassiejana u toj čas pa ŭsiej Niamieččynie, a tamu sapraŭdy dumałasia, što jaje tut zusim niama. Da taho vialikija palityčnyja źmieny ŭniemažlivili ŭsiakuju suviaź.

Nastaŭ pavajenny supakoj. Zdavałasia, što čałaviectva atulenaje śviežaj cišynioju nia znojdzie mieżaŭ supačynku. Ale i tut vyrazna iznoŭ zarysavałasia žyćcio ŭ poŭnym značenni hetaha słova. Nia supyniałasia jano ani na chvilinku. Naturalnyja zakony ruchu i dziejnaści zmusili kožnaha znajści peŭny rod zaniatkaŭ.

Moładź, nia zdolnaja da biaździejańnia pačała šukać napramku, u jakim skiravać svaje siły. Navuka... Škoły... – voś pieršyja lozunhi, jakija pakazalisia naściahoch maładoha pakaleńnia. Hetyja lozunhi zachapili biełaruskuju moładź, tym bolej, što stratu vajennaha času kožny z nas dobra razumieŭ i ŭ mieru mahčymaści imknuŭsia jaje źmienšyć.

Roŭna hod tamu nazad z inicyjatyvy moładzi i dziejnaha hramadzianstva arhanizujecca ŭ Miunchenie Universytet UNRRA – poŭnaja navaść u historyji čałaviectva. Roŭnačasna, a ŭ niekatorych miescoch krychu raniej, pačynajucca zaniatki na niamieckich universytetach. I tolki ŭ hety čas dakładniej vyjaviłasia, što šmat chto acaleŭ, pieratryvaŭ piekła śmierci, hatoŭ da dalejšaj pracy i zmahańnia. Kožny novaprybyły ŭ Miunchen nios z saboju viestki ab biełarusach – tułačoch.

Aptymistyčna nastrojenyja, ale i pryhatavanyja na ŭsio niespadziavanaje, iduć mnohija biełaruski i biełarusy u adčynienyja dźviery vyšejšych navukovych ustanovaŭ. Ničoha jich nie zastrašvała, nia spyniała, a zadańnie navuki dadavała siłaŭ i badzioraści da novaha vidu pracy na čužynie. Duch Franciška Skaryny aharnuŭ našuju harotnuju, ale vytryvałuju moładź. Tak u vosień minułaha hodu, šmat biełarusaŭ sustrelisia ŭ Miunchenie – staradaŭnim horadzie navuki i mastactva. Bolšaść pastupaje na Universytet UNRRA, častka na niamieckija ŭniversytety. Nieŭzabavie, bo 18.XI.45 zarhanizavałasia Biełaruskaje Studenckaje Zhurtavańnie. Nacyjanalna śviedamy element adrazu ŭliŭsia ŭ rady svaje arhanizacyji.

Pačałasia navuka, a z joju i dziejnaść BSZ. Ad taho času prajšoŭ užo hod, doŭhi adrezak času kali ŭličyć dolu i niadolu studenckaha žyćcia za hety hod na čužynie.

U hadavy jubilej dziejnašci Biełaruskaha studenckaha Zhurtavańnia, našaj navuki i pracy, varta pieradumač toje, što my rabili, jakija vyniki asiahnuli, da jakoje mety i jakim šlachom išli.
Pakolki hałoŭnaj metaj była i jošč navuka, hetaj halinaj naležycca našampierad zaniecca. Poŭnaja svaboda i vybar napramkŭ studyjaŭ dazvolili našaj moładzi pajšci na tyja fakultety, jakija najbolš jaje zacikaŭlali, abo da jakich našyja studenty mieli ŭžo poŭnuju padrychtoŭku. Nastupnym čynam raźmierkavałasia našaja moładź na paasobnych fakultetach:

Medycyna - 16	Prava - 4
Budaŭnictva - 4	Ahranomija - 2
Pryrodaznaŭstva - 2	Lašnictva - 9
Farmacyja - 6	Veterynaryja - 3
Mechanika - 6	Ekanomija - 4

Konservatoryja - 4

U navučańni asiahnuty zusim zdavalniajučyja rezultaty. Kožny maje za saboju rad ekzamienaŭ, a što najvažniejšaje - pavialičyŭ haryzont svajich viedaŭ. U pracesie paznańnia źmieńvalisia časam nierakonańni, raźvivałasia zacikaŭlenašč da roznych halin navuki. Usim hetym kiravała imknieńnie da zdabyćcia novych viedaŭ. Praŭda, časta na pieraškodzie stajali roznyja ciažkašci: - navuka ŭ čužoj movie, niedachop padručnikaŭ, ahulna-žyćcievaja atmasfera, niaraz žyllovyja ŭmovy.
Z dumkaj ab pavarocie na rodnyja honi viažacca meta našych studyjaŭ. My vierym, što pabačym svoj kraj i narod lubimy, što zmožam dla jaho pracavač i siły ŭ achviaru złažyč. Nia vysokija stanoviščy, ordeny, a tolki šeraja i dobrasumlennaja praca na karyšč Bačkaŭščyny - voš naš impuls da navuki. My pierakonany ŭ tym, što tolki toj narod źjaŭlajecca mocnym, jaki maje šmat śviedamaj intelihiencyji, a jakraz našyja narodnyja niaščašci vypłyvali ŭ značnaj miery z niedachopu jaje.
Kab nia hublač užo ciapier hetaj intelihiencyji, BSZ pastaviła sabie za metu abjadnač usich biełarusaŭ-studentaŭ u nacyjanalna-studenckaj arhanizacyji. U pieravažnaj kolkašci heta ŭdałosia pravieści. Znajšlisia, adnak, i takija redkija vyniatki, što z tych ci inšych mierkavańniaŭ nie zachacieli z siabrami svajoj arhanizacyji dzialič dolu i niadolu.
Dalejšaj metaj było zavajavač svajo nacyjanalnaje i praŭnaje stanovišča siarod roznanacyjanalnaj moładzi vyšejšych škołaŭ u Miunchenie i ŭtrymač jaho. I tak z honaram treba śćvierdzič, što poŭnašciu my heta asiahnuli. Biełaruskaja hrupa studentaŭ jošč tak viedamaja jak i kožnaja inšaja. Praz stojkuju pastavu z adnaho boku, z druhoha praz zachavańnie taktu i pašany druhich, zdabyli my naležny aŭtarytet u mnohanacyjanalnym studenckim asiarodździ. Uva ŭsich prajavach mižstudenckaha žyćcia brali našy pradstaŭniki ŭdzieł.
Unutry arhanizacyji źviartałasia nia mienšaja ŭvaha na momanty ŭzhadavaŭča-nacyjanalnaha charaktaru. Tak kožnaja važniejšaja padzieja ŭ žyćci našaha narodu, a taksama kožnaja aktualnašč emihracyjnaha žyćcia, byli adznačany nami u naležny sposab. Kab nia byč hałasłoŭnym, nazavu niekalki ŭračystaściaŭ, jakija ŭ minułym hodzie byli adśviatkavanyja: Akademija 25-ha Sakavika, uhodki śmierci J. Kupały, uhodki tvorčašci M.Bahdanoviča, sustreča ź biełaruskimi artystymi i internacyjanalny kancert u Miunchenie, kancert Biełaruskaha Teatru, źjezd biełaruskich studentaŭ z usiaje Niamieččyny i zasnavańnie Centrali Biełaruskich Studenckich Arhanizacyjaŭ, zasnavańnie Skaŭckaj Arhanizacyji siarod studentaŭ, akademija ŭ uhodki słuckaha paŭstańnia, litaraturny viečar i sustreča z paetami. Da taho niekalki arhanizavanych vybiehaŭ, viečarynki, spartovyja hulni dapoŭnili ŭnutraarhanizacyjnaje žyćcio. U halinie nacyjanalna-uzhadavaŭčaj pracy pačesnaje miesca zajmaje našaje vydaviectva. Pieršym časopisam biełaruskim, jaki vyjšaŭ pašla razhromu

Niamieččyny, byli "Studenckija Viestki" BSZ u Miunchenie. Pačatkovy jich numar, skromny pa źmiestu i formie, pakazaŭsia zaraz pašla zasnavańnia BSZ. Užo ŭ pačatku 1946 -hah. "Studenckija Viestki" piera - tvorvajucca ŭ pavažniejšy studencki časapis pad novym nazovam "Kry - vicki Śvietač". I tak da siańnia 9 numaroŭ našaha časapisu trapili ŭ roznyja, niaraz dalokija kutočki Niamieččyny i inšyja krajiny Eŭropy, niasučy z saboju viestki ab biełarusach-studentach, ab jich doli i niadoli, niasučy jich pačučci i dumki. Nie ŭstrymała i nie ŭstrymaje našaha vydaviectva niezrazumieńnie z boku niekatorych adzinak z-pasiarod našaje emihracyji, jakija chacieli-b naviazač našamu časapisu jakraz svaje asabistyja pohlady, ci pohlady toj abo inšaj hrupy. Stojačy na čviordym ahulnanacyjanalnym hruncie, "KŠ" i nadalej stavič svajoj metaj nie dzialič,a abjadnoŭvač biełaruskuju studenckuju moładž na čužynie, jakaja ŭ ciažkija časy vyhnańnia zastałasia viernaj svajmu narodu i jaho adviečnym ideałam.

U ramach suviazi z inšymi nacyjanalnaściami ŭtryman kantakt z usimi studenckimi arhanizacyjami, jakija isnujuč u Miunchenie. Pryhožym mamentam u hetaj pracy było zasnavańnie Biełaruska-Ukrajinskaha Miżstudenckaha Kamitetu Supracoŭnictva. Nia možna nijak nie ŭspamianuč ab studenckim chory, apošnia pad kiraŭnictvam sp. L. Nia mienš adnaho razu ŭ tydzień u budynku Universytetu razlahajucca narodnyja i patryjatyčnyja biełaruskija pieśni, a ŭ prahramie kožnaj našaj uračystaści jon zajmaje značnaje miejsca.

Ciažkaje było našaje materyjalnaje stanovišča. Mnohija studenty pazbaŭlenyja ŭsiakaj dapamohi znajšlisia ŭ ciažkim pałažeńni. Adnak na zaklik arhanizacyji pryjšło z dapamohaju hramadztva. Z biełaruskich asiarodkaŭ u Vatenštecie, Michelsdorfie, Rehiensburhu i inš., pačali napłyvač hrošy ŭ dapamohu biełaruskim studentam. Da siańnia ŭ charaktary dabravolnych achviaraŭ atrymała BSZ u Miunchenie 6568 RM. Akrom hetaha vydany Zhurtavańniem znački "U dapamohu Biełaruskamu Studenctvu na čužynie", jakija mnohija našyja surodzičy napeŭna ŭžo nabyli jak histaryčnuju pamiatku i jak dokaz svajho zrazumieńnia doli biełaruskaha studenctva na vyhnańni. Takim čynam BSZ maje siańnia mahčymašč dapamahčy studentu-biełarusu, jaki znajšoŭsia ŭ krytyčnym materyjalnym stanovišču.

Reasumujučy ŭsio možna skazač, što metaj, jakuju staviła sabie biełaruskaja moładž, abjadnanaja u BSZ, była navuka, hramadzkaja praca, samavyrableńnie, utrymańnie honaru biełaruskaha studenta i infarmavańnie inšych ab Biełarusi i jaje narodzie. Uva ŭsich svajich pačynańniach BSZ stajała na nacyjanalna-vyzvolnym hruncie.

Tak prajšoŭ adzin hod, ciažki i bahaty ŭ zmahańni na roznych dzialankach žyćcia i pracy. Vymahaŭ jon šmat natuhaŭ, šmat nastojlivašci i vytryvałašci jak u sehsie arhanizacyjnam tak i pryvatnym. Z zadavalnieńniem treba skazač, što nacyjanalny duch značnaj častki našaj moładzi čviorozy i mocny, - jon dapamoh pieramhčy ŭsie ciažkašci.

Pabudavany dom, treba ŭ jim žyč, pracavač i pilnavač jaho. I tyja, što biazdolnyja błukajucca chaj znojduč dźviery, chaj zojduč u siaredzinu, chaj skinuč łachmany i abahrejucca siabroŭskaj ciapłynioj. Ci-ž nia hodzie ŭžo zahladvač u vokny, ci-ž stracili vy ŭžo vieru ŭ svoj rodny kut? Zmacujcie duch svoj i śmieła ŭvajchodźcie ŭ kalonu, bo ŭ supolnym pachodzie jošč radašč žyćcia.

Adznačajučy pieršy jubilej studenckaj arhanizacyji ŭ Miunchenie treba skazač, što šmat było zroblena, ale i šmat pracy nas čakaje. Hod pracy pakazaŭ, što ŭ takich ciažkich dyj nia peŭnych umovach u jakich my siańnia žyviom možna adnak šmat čaho zrabič. Hałoŭnym dziejnikam pośpiechaŭ u pracy jošč tolki najaŭnašč dobraj voli i achvota da achviarnaj pracy, adzinstvo imknieńniaŭ, abjadnańnie, uzajemny davier i zrazumieńnie.

My vierym, što asiahnutyja rezultaty ŭ pieršym hodzie dadaduč nam siłau i natchnuč nas da dalejšaj tvorčaj pracy. Chaj kožny zrazumieje, što u zhodzie, abjadnaňni., my asiahniem jašče bolśyja rezultaty i jany novymi listočkami ab našaj nacyjanalnaj žyvučašci i hatovašci da svabodnaha, niezaležnaha žyččia, uzbahaciač historyju šmatpakut - naha Biełaruskaha Narodu.

M.

o 0 o

Finansavaja spravazdača ŭradu BSZ
za peryjad ad 17.III.46 - 12.11.46

Pastupiła — Nazoŭ stačci	Suma ŭ M	Vydatkavana — Nazoŭ stačci	Suma ŭ M
I Stypendyjalny fond			
1. Datacyji ad bieł. arhaniz. i paasobnych asobaŭ		1. Stypendyji studentam	1600.00
a) Bieł. lahier u Vatenštet	3067-	2. Karotkaterminovyja pazyki studentam	450.00
b) " . " . u Rehiensburhu (Cham)	500-	3. Druk značkoŭ "Dapamoha Biełaruskim Studentam na čužynie"	282.20
c) Sa zboru ŭ carkvie ŭ Vatenštecie	743-		
d) Ad paasobnych biełarusoŭ z roznych miejscaŭ	1290-		
Itaho datacyjaŭ na sumu	5600-	Itaho vydatkavana pa stypendyjalnamu fondu	2332.20
2) Prodaž značkoŭ "Dapamoha Biełaruskim Studentam na čužynie"	968-		
Itaho pastupiła pa stypendyjalnamu fondu	6568-		
II "Kryvicki Švietač"			
1) Usiaho ad Nr.1 da Nr.7-8 (9-10) (7 sšytkau) z prodažu pastupiła	2396-	1) Usiaho za drukavaňnie ad Nr.1 da Nr.7-8 (9-10) (7 sšytkau)	2381.50
III Siabroŭskija składki			
1) Składki za I i II semestry 1946 akad. hodu	690-		
IV Kulturnaŭžhadavaŭčyja mierapryjemstvy	250-		1014.50
V Administracyja			292.85
VI Inšyja			315.00
Usiaho pastupleňniaŭ pa spravazdačy	9904-	Usiaho vydatkavana pa spravazdačy	6336.05

Itaho nadvyžka na dzień revizii -3567.95M

Natalla Arsieńnieva.

Da 25-ch uhodkaŭ tvorčaje pracy.

Časta našyja niapryjacieli namahajucca ŭsimi siłami, kab pradstavić naš narod, jak adstaŭšy, niazdolny da kulturna-tvorčaje pracy, jaki moža žyć tolki jak satelit "bolš kulturnaha", dy zdolnaha da "imperskaha" kiraŭnictva narodu. Adnak-ža isnuje šmat źjaviščaŭ u našym nacyjanalnym žyćci, jakija zrazu źbivajuć hetkija chłuślivyja kancepcyji. Nie adzin čužyniec, kali paznajomicca z hetymi źjaviščami, nia moža admović samabytnaści i kulturnaj apryčonaści našaha narodu.

Da hetkich źjaviščaŭ naležyć miž inšym postać i tvorčaść Natalli Arsieńnievaj – najvydatniejšaje pradstaŭnički našaje sučasnaje paeziji.

Paetyčnaja dziejnaść Natalli Arsieńnievaj prypadaje na adzin z perыjadaŭ niaspynnaha narodnaha hora i paniavierki pad "apiekaj" roznych "pryjacielaŭ"i "vyzvolnikaŭ". Na praciahu svajho žyćciovaha šlachu paetcy prychodzicca tolki bačyć ciarpieńni svajho narodu, ale i asabista maralna i fizyčna jich pieražyvać. Žyćcio nie paškadavała joj ciarniaŭ. Čutlivaj paetyčnaj dušy prychodzicca słuchać poŭnyja sarkazmu zaŭvahi pradstaŭnikoŭ "przedmurza" zachodniaj cyvilizacyji, nad "chłopskaj" kulturaj i movaj, pieranosić žudaści kazachstanskaje vysyłki, tvaryć uva ŭmovach, kali nad hałavoj visieŭ kryvavy cień u jakoha mackach zahinuli i Duboŭka, i Čarot, i jejny nastaŭnik Zarecki i... dy ci pieraličyš, bo kali za kožnaje smiełaje słova možna było apynucca ŭ kipciuroch hestapaŭskaha karšuna.

Kali zvažym usio heta, dyk zmožam ściechrdzić, što postać Natalli Arsieńnievaj – heta adlustravańnie biełaruskaje nacyjanalnaje siły i niazłomnaści, heta pakazčyk vysokich jakaściaŭ biełaruskaje žančyny, jaje duchovaje mocy i pobač z hetym łahodnaści, paetyčnaj čutlivaści i spačućcia da narodnych ciarpieńniaŭ.

Natalla Arsieńnieva pačynaje tvaryć užo na školnaj łavie, u Vilenskaj Biełaruskaj Himnazji (1920 – 21 h.h.). Jejnyja vieršy drukujucca ŭ školnym časapisie "Maładoje žyćcio". U chutkim časie maładaja paetka mocna stanovicca na biełaruski litaraturny hrunt.

U 1927 h. u Vilni źjaŭlajecca jejny pieršy zbornik vieršaŭ "Pad sinim niebam". Paśla nievialikaha pierapynku vychodzić u śviet druhi zbornik "Žoŭtaja vosień". U vajennyja časy biełaruskaja litaratura ŭzbahačvajecca novym zbornikam "Siahońnia". Pierad vajnoju vieršy Natalli Arsieńnievaj drukavalisia na bałonkach vilenskich "Kałośsiaŭ". Ciapier niama emihracyjnaha biełaruskaha časapisu, ci hazety, dzie-b nia było vieršaŭ N.Arsieńnievaj. U vasnaŭnomu jana pracuje kala litaraturna-mastackaha časapisu "Šypšyna" i naležyć da litaraturnaha zhurtavańnia hetaj-ža nazvy. Piaru N.Arsieńnievaj naležyć libretto da opery M.Ščahłova "Usiasłaŭ Čaradziej".

Tvorčaść N.Arsieńnievaj možna padzialić na 2 peryjady.

Pieršy peryjad vyzhačajecca zbornikami "Siniaje nieba" i "Žoŭtaja vosień". A.Łuckievič akreślivaje tvorčaść toha peryjadu, jak "paeziju krasy" i stavić jaje pobač z paezijaj M.Bahdanoviča. U tahačasnych vieršach N.Arsieńnievaj adlustroŭvajecca ŭsia pryhožaść biełaruskaje pryrody. Ź vieršaŭ vieje luboŭju paetki da załacistych biełaruskich paloŭ, da honkich sasońnikaŭ i raskidanych miž jimi siołaŭ z busłavymi hniozdami na viarbach.

U krytyčnym artykule, pryśviečanym acency tvorčasci N.Arsieńnievaj, A.Łuckievič pryvodzić słovy M.Bahdanoviča (m.inš. motto da "Žoŭtaj vosieni"): "Dobra być kałaskom, ale ščaśliŭ toj, kamu daviałosia być vasilkom" i pakazvaje, što vasilkom – symbalem krasy ŭ narodnym žycci źjaŭlajecca litaraturnaja postać paetki.

Zborniki "Pad sinim niebam" i "Žoŭtaja vosieň" majuć niatolki vialikaje značeńnie z litaraturna-mastackaha boku. Zrazumieńnie jichnaha značeńnia dapoŭnim, kali prymiem pad uvahu, što jany vyjšli ŭ čas, kali čužynskaja škoła, hazeta i knižka imknułasia ŭłažyć u biełaruskuju dušu kampleks nižejšaści.

Zbornik "Siahońnia" charaktaryzuje druhi peryjad tvorčaści Arsieńnievaj. Z čysta estetyčnych pazycyjaŭ jana pierajšła na hrunt nacyjanalna-hramadzki. Jana ŭžo nia tolki vasilok krasy, ale pałki trybun , jaki zaklikaje da pracy i zmahańnia za Najvyšejšy Ideał, narodny viaščun, jaki ŭ zmoranyja niavolaj sercy ŭlivaje nadzieju ŭ lepšaje zaŭtra narodu.

Paetka adčuvaje, što siańnia pryjšoŭ čas, kali mała apiavać krasu Biełarusi, što siańnia treba piarom, tak jak i miačom, zmahacca, kab Biełaruś, jak žadaŭ Kupała, mahła "zaniać svoj pačesny pasad miž narodami".

Los mnie kazaŭ siańnia być amazonkaj,
Mieč daŭ u ruki, a sercu advahu.
Hodzie špiavać ab sasońnikach honkich,
Hodzie žmiarkańni adorvać uvahaj!
Śmieła napierad!

Łahodnyja liryčnyja tony paetyčnaj liry N.Arsieńnievaj pierajšli ŭ mahutnuju muzyku:

Dyk udarym, jak hrom, dyk liniom navalnicaj,
Dyk prabjomsia-ž krynicaj z-pad ziamli ŭharu.
Kab miadzianaj pšanicaj moh zichcieć-kałasicca
Naš zahon i biažmiežžy Tvaje, Biełaruś!

Paetka da hłybini dušy pierajmajecca spravaj nacyjanalnaha zmahańnia za volu i dolu, starajecca padtrymać na duchu zmaharoŭ, umacavać u jich pačućcio achviarnaści, siłu i hart. Słoŭ patryjatyčnych mała...

Nia słovaŭ treba, a chacieńniaŭ
I sił asiłkavych i zhody,
I hartu ŭpartaha, kab ścieni
Na šlach nia pali pieraškody.

Pobač z zaklikam da zmahańnia, vyrynaje ŭ nieba nienarmavanaja kanonami, ščyraja biełaruskaja malitva da Usiemahutnaha, jak dovad suviazi paetki i jaje spravy z adviečnymi relihijnymi tradycyjami narodu.

Mahutny Boža! Uładar suśvietaŭ,
vializnych soncaŭ i serc małych!
Nad Biełarusiaj, cichoj i vietłaj,
rassyp pramieńnie svaje chvały.
. . . .
Zrabi mahutnaj, zrabi ščaślivaj
Krajinu našu i naš narod!

Voś niekatoryja asnaŭnyja mamenty z "Siahońnia".

Sučasnaja, emihracyjnaja tvorčaść paetki idzie dalej pa šlachoch pryjniatych u "Siahońnia". U nialohkich emihracyjnych umovach, nieadnamu dumajecca, što

Horki chleb čužacki,
chaj i bieły
Chaj daje jaho tabie sama viasna.
Lepšy tam,
u chacie,
zaimšeły
z aściukami vojstrymi, prasnak.

paetka zajaŭlaje

Nie, nia budu čakač, až maŭčač
Majo znudzicca serca.,

bo

Ciopłych słoŭ hetych treba ŭsim,
Našym časam surovym i zbrojnym,
Što-ž ty švietu siahońnia dasi,
Jak nia pieśniu, nia mroju?

Jana dalej ulivaje ŭ sercy biełaruskich vyhnancaŭ nadzieju, što

Dahonim sonca ŭsio-ž i ščaście,
Kali nie žuravy, dyk my!

i što

I ŭśmichnucca nam, až serca zabalič,
I ŭśmichnucca znoŭ, až u hrudzioch zakole,
Kryviččyny majoj błakitnyja pali,
Kachanyja ŭ čužoj krajinie, jak nikoli.

Dla nas , biełaruskich studentau asabliva darahoju žjaŭlajecca paezija Natalli Arsieńnievaj nia tolki dziela svajho vysokaha idejnaha źmiestu i pryhožaje formy, ale i dziela taho, što jana niemałuju ŭvahu pryśviačaje mołodzi, jaje ŭdziełu i roli ŭ zmahańni za budučyniu narodu. My pierapoŭnieny pačuciom udziačnaści vialikaj paetcy za jaje paeziju, jakaja natchniaje nas da vykonvańnia taho, što my ŭziali jak motto svajho studenckaha žyćcia: "Vučysia, pracuj i zmahajsia".

Razam z paetkaj my vierym,. što

My viarniemsia damoŭ. Z adkrytaj hałavoj,
I z soncam u dušy, i z pieśniaju na vusnach
My projdziem pa šlachoch, parosłych złoj travoj,
Apyrskanych kryvioj i ŭ pył zatopčam vuściš.

N.

M i e s i a č n a j n o č a j

Noč srebnym palcam cicha vodzič
Pa strojnych pnioch hatyckich viežaŭ
I topič freski ŭ biełym lodzie,
I vokny bleskam biełym reža...

. . . .

Staju ŭ tumannym srebry nočy...
Za mnoju horad prazaičny,
Niaupynny horad pluščyč vočy -
Kruhi lichtarniaŭ elektryčnych...

Ciažaram koł zialeznych kryšyč
Ślizki asfalt, dzikija bruki,
I śnič ab miesiacy i cišy
Pad chrypły chor miastovych hukaŭ.

Hałosič radyjo ŭ kaviarni,
Niastrojna jenčač klaksafony,
Kłubicca zmrok husty i parny,
Mihcič reklamaŭ pył čyrvony,

U neanovym trupim blesku
Płyvuč sylvetki samachodaŭ,
U hłuchich zavułkach-pieraleskach
Šukajuč drobnaje pryhody.

A noč... Noč srebnym palcam vodzič
Pa strojnych pnioch hatyckich viežaŭ,
Noč topič freski ŭ biełym lodzie,
Vitražy bleskam biełym reža.

Noč ciahnie miesiačnyja toni,
Splataje žziańni ŭ most užlotny,
Kab zaviaści ŭ niabios pradońni
Natchniona vyciahnieny hotyk.

Natalla Arsieńnieva

O, šypšyna maja, Biełaruś

"O, Biełaruś, maja šypšyna".
Uładzimier Duboŭka

Hraje luty na strunach zaviej
Dalikatnaje, smutnaje "scherco"
Pačakaju, až znoŭ viesialej
Budzie trochi na sercy.
Až zatlicca iznoŭ u kryvi
Chvalavańniaŭ błakitny vahieńcyk,
Až i ściuža, i dni biez navin,
Šery čas svoj adjenčyć.
Až iznoŭ baraznoj pabryduć
Dni viasny, ŭ vadzie pa kalęni,
Až my skarby pačućciaŭ i dum
Znoŭ na słovy ražmienim.
Ciopłych słoŭ hetych treba ŭsim
Našym časam surovym i zbrojnym,
Što-ž ty śvietu siahońnia dasi,
Jak nia pieśniu, nia mroju?
Jak prymusiš pavieryć svajich,
Što jašče raśćvicie naša dola,
Što nič ščaści a šče budziem my vič
Pad kryvickaju, rodnaj stollu?
....

Hraje luty na strunach sjučča
Dalikatnaje, smutnaje "scherco".
Nie, nia budu čakać, až maŭčać
Majo znudzicca serca.
A ŭdaru pa ciahlicach strun
Iz tuhoju, iz siłaj niačutaj.
- "O, šypšyna maja, Biełaruś,
Majo ščaście j pakuta".

Natalla Arsieńnieva

Z navuki i techniki

NOVYJA SIALIBY.

II

U papiaredniaj častcy my aznajomilisia u ahulnych rysach z pryncypami, jakimi kirujecca u vykananni svajich zadanniaŭ halina inžynieryji, što zaviecca sialibabudaŭnictvam. Ciapier piarojdziem da razhladu kankretnych prapanovaŭ, jakija žjavilisia na hetaj nivie u apošnija časy.

Usie tearetyki sialibabudaŭnictva vychodziać sa ścvierdžannia, što sučasnyja sieliścy, haloŭnym čynam miesty, ab jakich tut jakraz budzie mova, u svajoj pabudovie, paraŭnalna da sučasnaha prahresu, žjaŭlajucca značna astałymi.

I voś, napryklad švajcarski inžynier Le Corbusier u sercavinie novaha miesta stavić, na skryžavanni dzvioch haloŭnych darohaŭ, čyhunačy vakzał z lotniščam, dzie zychodziacca usie šlachi znosinaŭ. Vakoł vakzału, voddal siabie pabudovanyja 24 chmaradziory (niebaskroby), kožny sa stancyjaj padziemnaje cyhunki. U jich znajšli-b sabie zajniatak poumiljona ludziou (pierasiečny lik uradaŭcaŭ u Paryžy). Žyllovyja kvartały abkružanyja parkami i naahuł zielenniu, u blizkim susiedztvie haspadarčych (handlovych) dzialanak, išli-b nastupnym abručom kruha centru. Pramysłovasć žviazvaje skrajnim pieravięsłam miesta u adnu całasć. U prajekcie hetym panujučaje stanovišča zajmaje uradavy budynak.

U Hišpaniji inž. Soria y Mata, u zachaplenni ad raźviccia elektryčnych srodkaŭ ruchu, daŭ dumku budovy linijavych miestaŭ, praktyčna, jak złučvo miž dvuma haradami. Uzdoŭž transpartnaje mahistrali, aŭtastrady, elektryčki, ci naahuł mahistrali złučajučaj u sabie usie sposaby transpartu vialikaha miesta, ukladałasia-b mieskaje budaŭnictva. Miesta zatračała-b formu koła, ci zorki - pieratvarajučysia u douhuju rysu. Z pavučynaje sietki, miesta pryjniało-b vyhlad baraku z mahistralaj, byccam kalidoram u siaredzinie. Daŭžynia miesta dasiahała-b kala 20-50 km.,pry šyryni 2-3 km. Takaja linija mieła mieć i transpartnyja palohki, byccam niepatrebu tramvaju i naahuł abmiežavannie patreby mieskaha transpartu da padoŭžnaha metro, ci cyhunki. Papiaročnyja transpartnyja srodki, byli-b niepatrebnyja dziela małoje adlehłasci, małoje šyryni miesta. I atomnaja bomba takomu miestu pryniasła-b šmat mieńš škody, bo jana, jak viedama, dzieje akružna.

Usio heta pryhoža, ale na vypadak zaburenniaŭ u dziejnasci takoha mieskaha adnavosnaha transpartu, prykładam - strajku čyhunačnikaŭ, što mieła choć-by miesca u ZDPA, dziasiatki tysiačaŭ ludziou zmušanyja byli-b dniami dabiracca da chaty, piechatoju i inšymi sposabami Dy naahuł, baračny układ miesta vymahaŭ-by chutčej nie ciahnikoŭ čyhunki, ci metro, ale pas kanviejeru!? Miž stancyjami metro musiać być niejkija adlehłasci, kab dać chutkasć ruchu, a znoŭ kab stvaryć vyhadu dobraha dajezdu da kožnaha domu, kožnaje vulicy, treba stancyji budavać husta.

Jak bačym, hetkaja forma horadu abciažvała-b haloŭnyja liniji transpartu dadatkovym, lakalnaha charaktaru rucham, patrabavała-b časta praciahłaje jazdy, dy zasłaniała-b saboju krajavid.

Varta uspomnić, što adzinaja sproba zdziejśnić hety prajekt była zroblenaja u Hišpaniji. Kala Madrytu pabudovany pavodle hetaha uzoru adrezak, na 5 km. daŭžyni.

U SSSR vytvaryłasia kancepcyja miesta pacierkavaje formy (pavodle prapanovy Milutina). Heta liniejnaje miesta, adnak nia rounaju kiskąju budavanaje na 50 km., ale paasobnymi miasteckami, naviet da 50.000 zycharou, ułožanymi uzdouž adnej transpartnaj arteryji, byccam ružancam. Kožnaja takaja castka ružanca, heta było-b samaistnaje haspadarcaje i žyccivaje miesta. Heta byli-b amal miesty-vioski, z małymi mižmiestavymi praŀotami, blizka siabie pałažanyja i zviazanyja transpar. tam. Prykładam, choč i nie daskanalnym takoha miesta byu miž insym Stalinhrad.

Admienaj hetaha prajektu ziaulajecca dumka małych miestau rassiejanych pa kraju, byccam vuzły rybackaj sietki. Miesty hetkaje "sialanskaje" budovy krajiny, byli-b nievialikija. Nastupiła-b likvidacyja vialikich miestau z jich pieraškodami, žyccio zblizyłasia-b da vioskovaha, sialanskaha, blizkaha natury. Prajekt hety pachodzic hałounym cynam ad Clarence Perry.

Nielha tut moučki praminuc plan Frank Lloyd Wright'a, jaki zbudavau na paletku u 10 km.kv. vialiki madel idealnaha, pavodle jahonaje dumki, "Broadacre City". U jim kožnaj siamji maje byc prydzieleny hektar abo bolš ziamli. Pracavac nasielnistva zmahło-b u nievialikich fabrykach, raskidanych u vakolicy.

Adnak ciažka pradbacyc utrymannie miestau małymi, rassiejanymi.Naziranni, choč-by padziejau u pavajennaj Niamieccynie, piarecac takoj mahcymasci. Usie vialikija miesty, niadauna adsielanyja z prycyny nalotau, vykazvajuc pa siannia davajennuju abo i vyšejšuju zasielenasc. Niama pamieškanniau, tysiacy ludz ej zhinuła, adnak nasielnictva vielmi mała zmienšyłasia. I chaj tolki u miestach žyccio viernieccа da normy, sceznuc spažyviećkija karty, dastupnym stanie vuhal, zarabotak, pacnuc budavacca pamieškanni, dyk miesty znou pacnuc rasci da miljonau. Miascanina ciahnie miesta - kutok dauzejšaha bytavannia, robicca rodnym, miłym, darahim, navat u ruinach. Rostu haradou nie utrymac, jak i ciažka razbudavac maleńkaje miesta kali niama da jaho ciahi nasielnictva. Takim prykładam moža byc razbudova Chołmu u davajennaj Polšcy, z jakoha chacieli stvaryc miesta - sialibu cyhunacnaj dyrekcyji. Z razmacham vybudavanyja budynki, naviet nie paspieli dakoncycca dabudavacca.

Prycynaju niepapularnasci małych miestau josc adsutnasc u jich vialikich kulturnych i raźviasielvajucych ustanovau. Teatr, opera, ahulnyja pakazy nakštalt defiladau, spartovych zmahanniau i da h.p., zbirajucych tysiacy nasielnictva - hetaha nie chapaje małym miestam. Niastaca vialikaj vytvorcasci dazvalajucaj na zarabotak, dy mahcymasc zmieny miesca pracy pavodle žadannia. Rabotnik małoha miesta josc pryviazanym da adnaho pradpryjemstva, u vypadku asabistych nieparazumienniau, nia moža kinuc jaho, pierajsci u druhoje, prosta tamu, što u małym horadzie druhoha, patrabujucaha jahonych ruk niama. Rabotnik pierajazdžaje u vialikaje miesta. Taksama z handlem. U vialikim horadzie možna zausiody usio dastac, josc vybar dla kuplajucaha, mahcymasc prodažy dla handlujucaha, a heta sciahvaje i kuplajucych i handlarou na kucu. Padobna sa školnictvam. Universytety na vioskach nie arhanizujucca, a kali-b? Dyk, pa niekalki dziasiatkach hadou, z vioski vyrascie vialikaje miesta.

Niaužo-ž adnak usie prajekty sialibabudaunikou byli daremnymi?Nie! Z tearetycnych mierkavanniau, jakija najbolš adbilisia na razbudovie sucasnych haradou, na uvahu najbols zasłuhouvaje abdumany Ebenezer Howard'am a paźniej Raymond Unwin'am plan miesta-harodu.

Dumki svaje vykłau Howard u knizie "Zautrašnija miesty-harody". Heta, pavodle jahonaje dumki, sieliscy z pryblizna 30.000 nasielnictva. Huscynia nasielnictva nie pavinna pierastupac 75 asobau na hektar (Cykaho - 95 asobau). Na kožnuju tysiacu zycharou pradbacycca 3,5 ha. hetak zvanych zialonych uładžanniau. Adnak sielišca składajecca nia

tolki z hetaha asiarodka, ale taksama z navakolnaha pojasa vornaje ziamli, metaj jakoha źjaŭlajecca abmiežavač i urehulavač razviccio horadu.
Ciažka dapuščač, kab katory z razhledžanych nami prajektaŭ staŭ panujučym i vykliučnym u sučasnym sialibabudaŭnictvie. Peŭnym jošč, što usie jany nie zastanucca biez uždziejańnia na novaje mieskaje planavańnie, na što zrestaj chapaje prykładaŭ. Fakt hety ščviardžaje usio-z postup u tym kirunku, kab ludziam było žyč lepš, viesialej, a pieradusim vyhadniej.

D.Vikt.

o O o

Studenty pišuć

KALI APALI Z DREŬ LISTY...

Ja ŭspomniŭ poru razvitańnia,
Kali apali z dreŭ listy
I znoŭ mnie tut tak sumna stała -
Dumki u byłoje papłyli...

Šumieli tryvožna biarozy,
Ž jich viecier liscio abryvaŭ.
Pad chmar zakapciełym paciosam
Žuraŭliny kluč adpłyvaŭ.

Na vołatnich krosnach prastory
Niechta kidaŭ doždž u nity.
Błukali biazmetna varony
Pałavoju runniu iržyšč.

Na hliniščach tokaŭ tužliva
Capy hrali vosienski spieŭ.
Abciortaja z łonu kastryca
Zasypała śniehm pryhmień.

Spyniŭsia pad kryžam pachiłym
Jašče na rostańni daroh
I słoznym pozirkam akinuŭ
Aposni raz svajo siało.

Byvaj! - a serca pradčuvała,
Što nazaŭsiody moža byč.
Tamu mnie znoŭ tut sumna stała,
Kali apali z dreŭ listy.

S.K.

NIE ADYCHODŽ.

Na niebie vosienskim, paroju blišnie,
Miž chmarau łaskavaja sin
I tolki mrojam, tym, što skryta vyšniu,
Nadziej niama u majim žyčci.

U vačoch tvajich, zachovanych hłyboka,
Adkaz kachanniu ja znajšou
I svietkaj stała tolki adzinota,
Jak zaharełaš pačuččio.

Niaraz pry strečy zvodnym abiacanniem
Pa tvary usmieška prabiazyč
I u hrudzioch, u niašmiełym spadziavanni
Sałodka serca zaščamič.

Duša u niaučiešnaj žalicca tryvozie:
Žyččiovym ściežkam nia zyjšcis,
I łučyč nas i dzielič nazausiody,
Adzin chałodny scisk ruki.

- . -

Chaču, ach, na usio chaču zabycca ja,
Ciabie najsviecie mieč adnu.
Ščašcie niedasiažnaje, niazbytnaje,
Nie adychodž, Ciabie prašu!

B-S.

NIEŠTA Z SAPRAŬDNAHA.

Staju ja siannia u čarzie pa abied. Homan vakoł jak na kirmašy. Viedama, vyrvaušysia z vykładau, napisaušysia dy nasłuchaušysia roznych takich mudronych nazovau z rodu "dendrałohiji", "fizijałohiji", "meteorołohiji" dy inšych padobnych "...łohijau", chočacca u kancy pahutaryč pa našamu, paludzku. A što da kirmaša, to heta nia z palca: voš susied "mianiaje" hrošy na cyharetu, druhi choča spuščič kartačku na abied, treci miarkuje kab dastač i pieršaje i druhoje nie mianiajučy apošniaje 20 -tki. Ja sam padbuchtorvaju tavaryša na kupču adnaho "kobieła" - a za paradu, jasna, mnie byčok. Praca maja, zdajecca, zbližałašia užo da pamyšnaha rezultatu, jak ja pa nieaściarozie, vysunuušia z čarhi i... - baču: suniecca da mianie z druhoha kanca sali naš redaktar, pa rodu dziejnašci svajej "techničny". Jon, praŭda, nia studyjuje techniki, ale tak,jak z našym "Švietačam", lubič z karespandentami jaho taksama, hetak, pa-techničnamu. Rychtuje žurnał da vydacy, lubič pra "vydaču" havaryč sa svajimi siabroukami. Raznosič časapiš na poštu, časta u časapisie raznosič svajich siabrau, kali byvaje u drennym humary. Adnym słovam ad techniki.

I voš idzie jon našaje pački. A nastroj jaho, baču, nia z kvitučych i hladzič jon z-za binoklau niejak niavyrazna. Uciakač, dumaju, pozna. Ubačyu užo mianie, kab jaho... Choč pryjaciel jon moj najlepšy, cełý dzień staraušia ja jamu nie papadacca, dy navat na lekcyju dziela hetaha nie pajšou.

- Zakuryč chočaš? - pytajusia ja z sałodkaj uśmieškaj, - viedaju, viedaju, ja tut dla ciabie užo pastaraŭsia (kab ciabie...).
- Dym dymam, a dzie tvoj artykuł u hazetku, ha?! - vyburliŭ redaktar.
- Baču, što nadarma ja zroksia cyharety, ale ničoha nia zrobiš. Pačaŭ ja apraŭdvacca, što z časam kiepska, i choład, - viedama, biez ciapła i mozak nie pracuje, a tut učora kino jašče "Roman einer Tänzerin". Dy kab adzin jašče ja zbiraŭsia, to mo' nie pajšoŭ-by, a to viedama... Tut to ja trapiŭ, bo redaktar naš da ŭsiaho hetaha blizki, a najchutčej da ramanu.
- Nu dobra, dobra! dyk hladzi voš na zaŭtra - prahavaryŭ jon zaciahnuŭšysia majim byčkom (biazlitasny).
I voš siadžu ja ciapier u Aula Max. i dumaju, dumaju, što-b tut napisač kab redaktara našaha uspakoić, dy nie paźniej jak da viečara skončyć, bo tam iznoŭ kino, dy kab adzin - to jašče ničoha... A tut, jak na złość, ničoha nie mahu skiemić. Kruhom čuvač usie "jazyki" studentaŭ. Voš siadzić niedaloka paračka bieła-čornaja. Jana niedzie z-pad Kaŭnas, jon typu tanha "barcelona". Jak mnie zdajecca, byccam flirtujuč, a mo' i spracajucca, - dobra nie razumieju, ale niešta u hetym sensie. Uciamiŭ ja tolki, što "morgen... Izar... tenc". Kab jich... niama spakoju. Nie dajuč dumač. Hm... ale nia drenna było-b na mieiscy jaho, heta značyć "z-pad barcelony". Tolki ja nie čapaŭ-by Izaru ŭvosień, a leps raskazaŭ-by maju biadu i pra družbu maju z "techničnym". Moža jana znajšła-b jaki vychad. A zaŭtra pajšoŭ-by na "Roman einer...", nu viedama nie adzin... Škada! Takaja maja dola. Čamu ja tolki čornym nie radziŭsia, abo choč brunetam, bo užo vidač viek taki, što bielenkija lubiač čornych.
I dumaj tut pra artykuł; a jašče jak skazaŭ: "maje byč pieradusim "mastacki", dalej "cikavy", nastupna "nie pesymistyčny", a tam "nie monopartyjny" dy jašče "na temu dnia". A paprabuj ty, bratka, napisač artykuł na takuju čytyrochprymietnikavuju temu. Cełaj pački "Kobieła" nie chapiła-b dumajučy pra jaho. I čaho ja siańnia na abied pajšoŭ!
Dumki maje ab t.zv. "abiedzie" pierabiŭ prafesar ekanomiji, jaki svajim hołasam, prystasavanym da vykładu pra "Goldgewinnung" dy pra pancyrnyja kasy, prosič usich niaźviazanych z lekcyjaj apuščić salu. Ja, jasna, vychodžu, prapuskajučy pierad saboj hetuju z-pad Kaŭnasa. Nu, dumaju, prapaŭ artykuł! Što-ž tut rabič? Zirnuŭ ja na hadzińnik - da nastupnaha vykładu zastavałasia paŭtary hadziny. Sumna mnie stała. Pajšoŭ ja pad našyja dekanaty, papieračytvaŭ usie abviestki - adna župasč: pryzyvajucca na kamisiju D.P. nastupnyja asoby... (mianie, na ščaście, niama), vydajucca cyharety za Ehrendienst nastupnym asobam... (mianie, nažal, niama), nastupnym asobam hatovy Zuzugsbewilligung... (mianie jašče niama), zaklik da pracy u lesie (ja tam kaliści byŭ), zaklik viartacca u Polšču (hm...). Skroź ničoha mianie nie datyčycca. Nichto majoj asobaj nia cikavicca, vidač nikomu ja nie patrebien. Adzin, chiba, redaktar tolki dumaje pra mianie.
I voš blisnuła mnie raptam u hałavie... Čakaj! Mihom pabieh ja u parožnuju aŭdytoryju, - da vykładu astavałasia niapoŭnaja hadzina.
Hierojem išoŭ ja na viačeru. Redaktar až vočy zapluščyŭ ad zadavaleńnia biaručy maju pisaninu (nia viedaŭ jašče źmiestu). Pry akazii pajšli ... my razam pa stałoŭcy šukač jašče adnu achviaru.
- Ty heta što, bracie?! - kryčaŭ ja vyručajučy redaktara dy spahaniajučy maju aposniuju złość.
- Čamu dasiul artykuł nie hatovy? Pa kinach, niaboś, chodziš! Pa dźvie viačery jasi, a rezultatu nijakaha".

A.K.

CENTRALA BIEŁARUSKICH STUDENCKICH ARHANIZACYJAŬ NA ČUŽYNIE (CBSA)

Dnia 16 -ha kastryčnika 1946 -ha h. u hor. Miunchenie adbyŭsia I -šy Ahulny Źjezd biełaruskaha studenctva na čužynie, jaki pastaviŭ za metu stvaryč centralnuju studenckuju arhanizacyju, što svajimi ramami achapiła-b usie biełaruskija akademičnyja arhanizacyji i paadzinočnych studentaŭ-biełarusaŭ, jakija dzieła adsutnaści svaje arhanizacyji na miejscy - da jich nie naležać, i jakaja-b zastupała intaresy biełaruskaha studenctva pierad vajskovymi i cyvilnymi uładami, dy uvajšoŭšy ŭ Internacyjanalny Studencki Sajuz - reprezentavała-b našaje studenctva na vonki.

Na Źjezd prybyło mnoha studentaŭ z vyšejšych škołaŭ Miunchenu, pradstaŭniki Biełaruskaha Studenckaha Zhurtavańnia ŭ Marburhu i šmat hosciaŭ. Źjezd adčyniŭ karotkim pryvitalnym słovam staršynia BSZ u Miunchenie, pašla čaho studenckim choram byŭ prapiajany studencki himn i "Lublu naš kraj".

Vybraŭšy staršyniu Źjezdu i dvuch sakratarоŭ - udzielniki Źjezdu prystupili da kankretnaje pracy. Pieršym uziaŭ słova pradstaŭnik marburhskich studentaŭ kal. R.B., jaki pryvitaŭšy udzielnikaŭ Źjezdu, u karotkich słovach raskazaŭ ab pracy BSZ u Marburhu. Jon padkreśliŭ, što marburhskija studenty apracá navukovaje pracy viaduć taksama i hramadzkuju siarod biełarusaŭ u tamašnich łahierach.

Zastupnik staršyni BSZ u Miunchenie, kal. T.M. u daŭžejšaj svajoj pramovie zaznačyŭ, što našaje BSZ moža z hordaściu ahlanucca na projdzieny šlach i pracu, jakuju jano prarabiła na praciahu hodu. Arhanizacyja, vydavańnie časapisu "Kryvicki Śvietač", chor, zabiaśpiačeńnie studentam dapamohi, suviaź i supracoŭnictva z insanacyjanalnymi studenckimi arhanizacyjami - voś hałoŭnyja momanty našaje pracy.

Dalej u karotkim, ale duža cikavym histaryčnym narysie: "Biełaruskaje studenctva na čužynie" kal. R.B. pradstaviŭ toj šlach, pa jakomu išło biełaruskaje studenctva na emihracyji ad najdaŭniejšych časoŭ až pa siańnia. Jon skazaŭ: "Šlach biełaruskaha studenta na čužynie jošč praciorty. Idučy pa jim my dasiahniem našuju metu: hodna reprezentavać nas, jak narod, na mižnarodnym forumie i zdabyvać navuku, kab niaści jaje ŭ svoj narod.

Sp. inž. T. padkreśliŭ, što biełaruski student musić być pieradusim hramadzianinam-biełarusam. Studyji i hramadzkaja praca pavinny być źmiestam kožnaha studenta.

Pašla abiedziennaha pieraryvu, udzielniki Źjezdu zanialisia spravaj nazovu arhanizacyji i razhladam jejnaha statutu. Nia viedajučy ab losie i jurydyčnym stanoviščy ABSA, jakoje było zasnavana ŭ 1924 -ym h. u Prazie i kab nie uvajści ŭ eventualnyja, niepatrebnyja kamplikacyji, Źjezd pastanaviŭ nie pieranimać nazovu ABSA a vybrać inšy. Pašla doŭhich debataŭ byŭ pryniaty nazoŭ: "CENTRALA BIEŁARUSKICH STUDENCKICH ARHANIZACYJAŬ na čužynie" (u skar. CBSA) i vybranyja vorhany Arhanizacyji: staršynia, jahony zastupnik, sakratar, 5 referentaŭ (ref.: arhanizacyjny, finansavy, sacyjalnaje apieki, kulturnaaśvietnych spravaŭ i presavy), siabroŭski sud (5 asob) i revizijnaja kamisija (5 asobaŭ).

Vitajučy novuju biełaruskuju studenckuju arhanizacyju i jejny urad, praf.dr. S. zaklikaŭ biełaruskaje hramadztva dapamahčy našaj studyjujučaj moładzi i źviarnuć uvahu na tuju jaje častku, jakaja znajchodzicca pa-za školnymi murami.

Dr. S-s, byŭšy staršynia Vilenskaha Studenckaha Sajuzu, pieradaŭ pryvitańnie i pažadańnie pośpiechaŭ u studyjach i hramadzkaj pracy.

Našaja piaśniarka N.Arsieńnieva pieradała pryvitańnie ad imieni biełaruskich piśmieńnikaŭ i litaratataraŭ.

Dalej Ahulnym žjezdam Biełaruskaha Studenctva na čužynie było vyniesiena try važnych rezalucyji:
1) vysłač memarandum da amerykanskich uladaŭ i UNO ŭ spravie pierasialennia biełarusaŭ,
2) rezalucyja suprač pryłučennia našaha pravasłaŭnaha Jepiskapatu da Ruskaj Zarubiežnaj Carkvy z prośbaj viarnucca na nacyjanalna-niezaležnicki šlach, jakim kročač usie lepšyja syny našaha narodu. Rezalucyja pryniata ahulnym hałasavanniem: za rez. 22 hałasy, suproč - 5 hal. pry ŭstrymaŭšychsia 5.
3) praz aklamacyji było pryniataje začytanaje pryvitannie Prezydentu Biełaruskaj Narodnaj Rady sp. inž. M.Abramčyku ŭ Paryžy.
Staršynia novapaŭstaŭšaj arhanizacyji CBSA kal. R.B. dziakuje ŭsim prysutnym hosciam i studentam za jich pomač u stvarenni CBSA i za toj davier, jaki ŭzłažyli ŭdzielniki Žjezdu na jaho. Jon zajaviŭ, što CBSA budzie imknucca da arhanizacyjnaha abjednannia ŭsich biełaruskich studentaŭ na čužynie i spadziajecca, što pry dapamozie našych starejšych kalehaŭ, jak i ŭsiaho našaha hramadztva, my z honaram vykanajem svoj studencki i nacyjanalny abaviazak.

Ar.

R E Z A L U C Y J A

pryniataja na pieršym žježdzie Biełaruskaha Studenctva na čužynie dnia 16 -ha X. 1946 h. u Miunchenie.

My, udzielniki I -ha žjezdu Biełaruskaha Studenctva na čužynie, zmušany z žalem sćvierdzič, što našaje pravasłaŭnaje hramadztva u ciažkija chviliny jahonaha žyccia, daloka ad rodnych honiaŭ Baćkaŭščyny, nie atrymlivaje siannia naležnaj i nieabchodnaj jamu duchovaj padtrymki sa starany biełaruskaha pravasłaŭnaha duchavienstva.
Biełaruskija archipastyry i sviatary paličyli patrebnym siannia adyjšci u čužy lahier, kab vieści tam pracu nie ŭ myśl toj vialikaj nacyjanalna-vyzvolnaj ideji, za jakuju lepšyja syny našaje Baćkaŭščyny užo pahinuli, dla jakoj my pracavali i pracujem, za jakuju vykinuty my na ciažkoje žyccio ŭ čužych krajoch. Hetym samym biełaruski narod, jaki raz užyjšoŭ na šlach zmahannia za svietłuju budučyniu svaje Baćkaŭščyny i z jakoha nikoli nia zyjdzie, asiraciŭ - pakinuty svajimi relihijnymi pravadnikami - archipastyrami i sviatarstvam.
Hety biasprykładny u historyji fakt staŭsia ŭ časinu samych ciažkich dazhanniaŭ našaha hramadztva, kali kinuty biełarusy na łasku losu na čužynie i zmušany biezdapamožna błukacca ŭ čužym, niaprychilnym asiarodzdzi.
Apra̧ča hetaha, biełaruskaje duchavienstva paličyła patrebnym inicyjavač i padtrymlivač złosnyja kroki suproč toj častki biełaruskaj intelihiencyji, jakaja vierna i addana idzie plačo ŭ plačo z svajim narodam.
Sćviardžajučy hety vyniatkava sumny fakt, biełaruskaje studenctva ŭvažaje za svoj abaviazak prasič našaje Archipastyrstva da nieadkładnaha pavarotu na ułonnie svajho narodu, da pavarotu na šlach Praŭdy, nakreślenaj mudraściu Samaho Ŭsiemahutnaha, - jaki nałažyŭ na duspastyraŭ pryhožy abaviazak apieki nad dušoju bližniaha. My, biełaruskija studenty, sćviardžajem, što dla biełaruskaha sviatara samym bližkim jość biełarus.
My, biełaruskaje studenctva, vyražajem taksama svajo aburennie, što našyja Archipastyry, adyjšoŭšy ad Aŭtakiefaliji Biełaruskaj Pravasłaŭnaj Carkvy, a dałučyŭšysia da Rasiejskaj Pravasłaŭnaj Zarubiežnaj Carkvy, imknucca viaści siarod biełarusaŭ pracu, jakaja žjaŭlajecca škodnaj dla našaha hramadztva, jak całaści, ale i dla adzinočnych biełarusaŭ.

Miunchen, 16 kastryčnika 1946 h.

Sakratar CBSA na čužynie
V.R.

BIEŁARUSKA-UKRAJINSKI MIŽSTUDENCKI KAMITET SUPRACOŬNICTVA

(BUMKS)

Volaj losu i padziejami apošniaje susvietnaje vajny biełaruskija i ŭkrajinskija studenty ŭ značnaj častcy znajšlisia daloka ad rodnych kutoŭ i ŭsiaho, što darahoje sercu, kab na čužynie šukač prytułku i pradaŭžač pierarvanyja studyji. Raskinutyja amal pa całaj Niamieččynie znajšlisia na ŭsich universytetach i z ułaściva] enerhijaj maładych svajich siłaŭ pačali zdabyvač viedu i kavač budučyniu sabie i svajoj Baćkaŭščynie.

Biełaruskija i ŭkrajinskija studenty, skuplenyja kala dvuch universytetaŭ u Miunchenie, naviazvajučy da tradycyjaŭ svajich papiarednikaŭ, katoryja pierad jimi zdabyvali na čužynie viedu dy ŭ brackaj zhodzie pamahali sabie ŭzajemna, - ad samaha pačatku imknulisia da stvareńnia jak najlepšych dobrasusiedzkich suadnosinaŭ i supolnaje pracy. Vynikam hetaha było paklikańnie da žyćcia kaardynacyjnaha vorhanu, jaki-b kiravaŭ hetym, užo z samaj psychiki vynikajučym supracoŭnictvam.

Pa starannych i pracavitych pryhatavańniach inicyjatyŭnych hrupaŭ abodvych studenckich arhanizacyjaŭ utvorana Biełaruska-Ukrajinski Mižstudencki Kamitet Supracoŭnictva, jak vyraz dobraj voli i brackaha sužyćcia dvuch blizkich sabie, źviazanych adnolkavaju pryhonnaju doləj, narodaŭ. Kamitet hety abasnavany na pryncypie roŭnasci abodvych studenckich arhanizacyjaŭ i maje za zadańnie nia tolki ŭzajemnuju dapamohu, jakoj nia vykliučaje, a hałoŭnym čynam pahłyblańnie ŭ maładych sercach dobrasusiedzkich i ščyrych adnosinaŭ miž našymi narodami.

Paśla zakančeńnia ustupnaje pracy, novapaŭstały Kamitet naładziŭ uračystaje adkryćcio svajej dziejnasci, jakoje adbyłosia dnia 22 -ha vierašnia b.h. ŭ pamieškańni ukrajinskaha hurtažytku ŭ Ramiersdorfie. Ŭ śviatočnaj akademiji prynjali ŭdzieł nia tolki studenty abodvych hramad, ale i starejšaje ŭkrajinskaje i biełaruskaje hramadztva. Ŭ ŭpryhožanaj śviatočna sali panavaŭ sapraŭdy miły nastroj supolnaje zhody i brackaje prychilnasci. Bahataja mastackaja prahrama ŭ vykanańni jak paasobnych studenckich choraŭ, tak i salistych, pryhožaja deklamacyja, ukrajinskaja i biełaruskaja, dy roznyja apaviadańni vyklikali nie ŭ adnym sercy darahija i miłyja ŭspaminy rodnych niŭ i ŭzvarušyła ŭsich da hłybini dušy. Starejšaje ukrajinskaje i biełaruskaje hramadztva ŭ haračych słovach vitała novapaŭstałuju arhanizacyju i vyraziła zadavaleńnie i radašč, što staryja tradycyji, jakija vytvarylisia miž ukrajinskim i biełaruskim narodami i jich studentami, takim pryhožym recham adbivajucca ciapier siarod našaha studenctva i žadała jamu jak najlepšych pośpiechaŭ u pracy, abiacajučy svaju ŭsiebakovuju dapamohu.

Paśla zakančeńnia aficyjalnaje i ŭračystaje častki byŭ naładžany supolny tancavalny viečar, jaki ŭ miłym nastroji praciahnuŭsia da poźnaje nočy i pakinuŭ u maładych sercach jak najpryhažejšyja ŭspaminy.

A.B.

A h u l n y s c h o d s i a b r a ŭ BSZ.

Na parozie druhoha hodu isnavańnia i dziejnaści Biełaruskaha Studenckaha Zhurtavańnia, niebchodnym było razvažyć rezultaty pracy našaje studenckaje arhanizacyji. U suviazi z hetym, dnia 16.XI.1946 h. adbyŭsia ahulny zvyčajny schod siabraŭ BSZ u Miunchenie.

Začikaŭlenyja ŭnutranym žyćciom arhanizacyji, jaje pačynańniami i dalejšaj dziejnaściu, uziali studenty ŭ abradach schodu šmatliki ŭdzieł. Pašla vybaru staršyni i sakratara schodu, byŭ pryniaty nastupny paradak dnia:

1) Spravazdača siabraŭ uradu i referentaŭ sa svaje dziejnaści.
2) Spravazdača Revizijnaj Kamisiji.
3) Vybary novaha ŭradu.
4) Kančatkovy razhlad spravy nazovu arhanizacyji.
5) žmieny statutu.
6) Vydaviectva BSZ.
7) Dziejnaść BSZ u druhim hodzie svajho isnavańnia.
8) Volnyja prapanovy.

Pašla daŭžejšaj spravazdačy zastupnika staršyni ab dziejnaści i asiahnieńniach BSZ, kožny siabra ŭradu i referenty (navukovy, kulturny, sacyjalnaj dapamohi, spartovy i presavy) u karotkich słovach raskazali ab vynikach svaje pracy. U dyskusiji, jakaja vyviazałasia pašla spravazdač siabraŭ uradu, mnohija studenty vyskazali svaje dumki adnosna dziejnaści ŭradu i pažadańni što da dalejšaj pracy Zhurtavańnia.

Revizijnaja Kamisija, scharaktaryzavaŭšy pratakołam pracu BSZ, pastaviła prapanovu ŭdzialeńnia absalutoryjum staromu ŭradu. Prapanova była pryniata i začvierdžana ahulnym schodam. Dalej adbylisia vybary novaha ŭradu. U skład jaho ŭvajšli novyja siły z enerhijaj i achvotaj viaści pa naležnym šlachu tak cennuju nam studenckuju arhanizacyju.

Davoli žyvaja dyskusija vyviazałasia na temu studenckaha časapisu i nazovu arhanizacyji. Razvažałasia pytańnie charaktaru i źmiestu časapisu, jaho nazovu, raspaŭsiudžvańnia dy ŭdzieł studentaŭ u redahavańni. Nadać časapisu bolš studencki charaktar, pavysić jaho ŭzrovień, zaktyvizavacca ŭ vydavieckaj pracy, naładzić kalpartaž - voš haloŭnyja pastanovy schodu adnosna hetaha pytańnia. Što datyčyć nazovu - pastanoŭlena ŭtrymać dasiulešni: "Kryvicki Śvietač".

Sprava nazovu arhanizacyji była taksama vyrašana. Volaj bolšaści studentaŭ ustanoŭleny nazoŭ: "Biełaruskaje Studenckaje Zhurtavańnie".

U volnych prapanovach byli parušany aktualnyja spravy sa studenckaha žyćcia: suviaź z biełaruskim hramadztvam, sprava vysłańnia Biełaruskamu Pravasłaŭnamu Jepiskapatu rezalucyji ad Ahulnaha Studenckaha Źjezdu u Miunchenie.

Schod prajšoŭ davoli ažyŭlena, adnak pad vyraznym lozunham abjadnańnia, zhodnaj i tvorčaj pracy ŭ karyść indyvidualnuju i našaha narodu i Baćkaŭščynie.

Sustreča biełaruskich studentaŭ z Uładykaj Fiłafiejam.

Dnia 3o -ha listapada h.h. prybyŭ u Miunchen na zaprosiny Biełaruskaha Studenckaha Zhurtavańnia, kab pryniać udzieł u śviatkavańni ŭhodkaŭ Słuckaha Paŭstańnia, Jaho Vysokapreaśviaščenstva Uładyka Fiłafiej. Na stancyji pryvitali Archipastyra pradstaŭniki tut. BSZ. U paślaabiednija hadziny Uładyka pryniaŭ pradstaŭnikoŭ BSZ i mieŭ z jimi daŭžejšuju hutarku. Pry hetaj nahodzie Uładyka pastaviŭ sučasnaje stanovišča Biełaruskaje Pravasłaŭnaje Carkvy na čužynie, pohlady biełaruskich jepiskapaŭ i zapiarečyŭ roznym niespakojnym čutkam i mierkavańniam. Adnačasova Jaho Vysoka-

presšviaščenstva źviarnuŭ uvahu studentaŭ na vydatnaje stanovišča i značeńnie relihiji ŭ žyćci narodu, asabliva na vyhnańni i zaklikaŭ usich pravasłaŭnych niepachisna trymacca svaje viery.
Jaho Vysokapresšviaščenstva Uładyka Fiłafiej dekliaravaŭ asabistuju padtrymku ŭsim relihijnym pačynańniam pravasłaŭnych biełarusaŭ, u pryvatnaści studentaŭ u Miunchenie.

Šviatkavańnie 26 -ch uhodkaŭ vialikaha Ŭzdymu Słuččyny.

Biełaruskaja hramadzkaść z hodu ŭ hod adznačaje pamiać hierajičnaha słuckaha paŭstańnia - toha pamiatnika vyjavu pratestu našaha narodu suprać biespraŭja i nasilla. Biełaruskaje studenctva ŭ Miunchenie, padtrymoŭvajučy hetu pryhožuju tradycyju, złładziła dnia 1 -ha śniežnia skromnaje, ale adbytaje ŭ duchu ščyra patryjatyčnym, šviatkavańnie hetaje važnaje hadaviny.
A hadz. 15 -j u pravasłaŭnaj carkaŭcy(Bogenhausen) była adsłužana ŭračystaja panichida za paušych u paŭstańni ščyrych synoŭ biełaruskaj ziamli, jakija "pajšli pamierci, kab žyła Baćkaŭščyna".Panichidu adsłužyŭ Jaho Ekscelencyja Archijepiskap Fiłafiej, jaki na zaprosiny ŭradu BSZ byŭ łaskaŭ ušanavać, pospal z Jaho Ekscelencyjaj Jepiskapam Apanasam, hetu ŭračystaść i ŭvajšci adnačasna ŭ bližejšy kantakt ź biełaruskim studenctvam u jaho najsilniejšym asiarodku na čužynie.
Paśla panichidy adbyłasia žałobnaja akademija ŭ pamieškańni ukrajinskaha hurtažytku. Chvilinaj cišyni prysutnyja ušanavali pamiać tych, što addali žyćcio za Narod, Ziamlu Rodnuju i za Praŭdu. "Spiecie ŭsie tyja, što praŭdy na śviecie šukali..." - žałobnaja melodyja viejała cichim sumam i hłybokaj pavahaj śmierci. Karotki referat pryvodzić na ŭspamin padziei tych vialikich dzion. Paŭstancy pamierli abo pajšli na vyhnańnie, ale čyn jich astaniecca na vieki ŭ pamiaci narodu, jaho nia ścierci z bałonak historyji našaha zmahańnia za lepšuju dolu - jon horda značyć šlach biełaruskaha Adradžeńnia. "Lublu naš kraj..." - hučeła jak symbal spradviečnaje siły, što była i jość matoram najvialikšaha hierajizmu i šlachietnych paryvaŭ dušy. Kolki źmiastoŭnych vieršaŭ i miłahučnych melodyjaŭ, vykananych studenckim choram, dapoŭnili ŭračystaść. Na kačatak zabraŭ hołas JaE. Uładyka Fiłafiej. Kranuŭšy ŭ svajoj pramovie šmatlikija i roznajakija temy, Uładyka zapeŭniŭ ukancy prysutnych, što Biełaruski Jepiskapat "nie adyjšoŭ ad biełaruskaha narodu" h. zn. nia zdradziŭ jaho intaresaŭ i, što pajšoŭ jon pa toj adzinaj darozie, jakaja pierad jim była...
"My vyjdziem ščylnymi radami na volny rodny svoj prastor" - prahučeła pavažna i rašuča. -

---

CI TY KUPIŬ UŽO ZNAČOK:"DAPAMOH. BIEŁARUSKIM STUDENTAM NA ČUŽYNIE"?

Biełaruskija studenty ŭ Freiburg'u.

U zusim nie paškodžanym vajnoju niamieckim universytecie ŭ Freiburg'u studyjuje taksama i hrupka biełarusoŭ:
2 -ch studentaŭ na chimičnym fakultecie, adna studentka na bijalohiji i adna na farmacyji.
Hetaja čaćviorka nie raściarušyłasia, a trymajecca mocna razam. Jany časta zychodziacca, ładziač tavaryskija viečary dzie hutarać ab studenckich pytańniach dy naahuł ab aktualnych biełaruskich spravach. -

Biełaruskija studenty ŭ Rymie.

Biełaruskaje Studenckaje Zhurtavańnie ŭ Miunchenie atrymała ad Biełaruskaha Kamitetu Samapomačy list, vyniatki z jakoha nižej žmiaščajem:
Biełarusaŭ u Italiji pa-za polskim vojskam vielmi mała, jak dahetul viedama, dyk nia bolš 15o całaviek, u vojsku bolš troch tysiač. Dzieła hetaha i studentaŭ tut vielmi mała. U 1945/46 akad. hodzie ŭ Rymie było: na Karaleŭskim Universytecie ŭsiaho 2 -ch studentaŭ na medycynskim fakultecie, I -sy kurs, u duchoŭnych instytutach 2 bahasłovy, i adzin zdemabilizovany pačatkujučy, nadziejny śpiavak (bas) zajmaŭsia pryvatna ŭ prafesaroŭ kanservatoryji i opery. Jaki budzie lik studentaŭ u hetym hodzie, jašče nia viedama, ale vidavočna mienšy, bo studenty medycyny źbirajucca vyjaždžać.
Inšych biełaruskich akademičnych asiarodkaŭ u Italiji niama.

Ž BIEŁARUSKAHA ŽYĆCIA

Biełaruskija kancerty ŭ Miunchenie i Auhsburhu.

U kancy kastryčnika b.h. biełarusy, pražyvajučyja u Auhsburhu, Miunchenie i akaličnych.miajscovaściach Miunchenu, Freimann i Schleissheim, mieli nahodu vitać i haścić u siabie našu biełaruskuju teatralnuju hrupu artystaŭ estrady z Michelsdorfu.
I ŭsiudy, dzie tolki nia vystupali našyja artystyja, jany mieli vializarny pośpiech nia tolki sierod biełaruskich hledačoŭ, ale i siarod publiki inšych nacyjanalnaściaŭ. Asablivym pośpiecham kiesylisia nyšyja artystyja padčas svajich haścinnych vystupaŭ u Schleissheimie, dzie byli pastaŭlenyja try roznyja prahramy ŭ try viečary. Tutaka biełaruskaja trupa zavajavała sympatyju ŭsich zycharoŭ vialikaha lahieru UNRRA. Sp. L.Hart, dyrektar UNRRA Schleissheim, u svajoj pramovie, skazanaj na raźvitalnym viečary zładžanym u česć artystych, miž inšym skazaŭ: "Jošč šmat artystaŭ na śviecie, ale nia ŭsie jany žjaŭlajučca sapraŭdnymi artystami. Kali ja hladzieŭ na vašuju hulniu, to musiŭ ścvierdzić, što Vy imienna žjaŭlajecieś sapraŭdnymi artystami, jakich redka ja tut bačyŭ siarod roznych artystaŭ-emihrantaŭ. U svajoj mastackaj hulni Vy pakazali siabie jak "cudoŭnyja" ludzi. Hledziačy na Vašuju hulniu, słuchajučy Vašyja pryhožyja biełaruskija pieśni, ja mimavoli dumaŭ ab Vašaj backaŭščynie, što jana jošč pryhožaja i vydała z siabie šmat cudoŭnych ludzioŭ. Ja chacieŭ-by Vas haścić u siabie na backaŭščynie, u Anhliji".
Słovy dyrektara UNRRA -y, a taksama vyražeńni dobraj acenki ŭ pramoŭcaŭ, vystupajučych na roznych bankietach z artystymi, žjaŭlajucca naleznaj i dastatkovaj acenkaj i pachvałaj našych artystaŭ.

Treba adznačyć, što pasiarod usich artystaŭ asablivym pośpiecham cieśyliś talenavitaja artystka-vykanalnica biełaruskich falklornych pieśniaŭ - spad. Januškievič, šmat abiacajučaja maładaja i vielmi zdolnaja baletnica spad. Filipovič, artystka vysokaj techniki, vykanalnica klasyčnych biełaruskich i susvietnych tvoraŭ muzyki špiavačka spad. Kulikovič, artystka spad. Hančarevič i artysty sp. Kavaleŭski.

Biełaruskija hledačy entuzjastyčna vitali svajho słaŭnaha kampazytara sp. Kulikoviča, jaki hetym razam vystupaje jak mastacki kiraŭnik trupy, zasłuhaj jakoha byŭ nadzvyčaj dobry vybar sceničnaj prahramy, bolšasć tvoraŭ jakoj zjaŭlajucca ułasnymi kampazycyjami sp. Kulikoviča z vysokim mastackim źmiestam.

Vystupy artystaŭ biełaruskaj estrady ŭ Miunchenie, Freimanie, Schleissheimie i inšych miascovaściach zrabili na biełaruskaha hledača hlybokaje, niezabyvajemaje ŭražannie. Byli i takija, što pieršy raz bačyli biełaruskaje pradstaŭleńnie na čužynie. Rodnaja biełaruskaja pieśnia vyciskała ślozy na vačoch, prypaminała dalokuju Baćkaŭščynu.

Treba scvierdzić, što siarod biełaruskaha hramadzianstva stvaryłasia ahulnaja dumka, što teatr biełaruskaje estrady ŭ Michelsdorfie składajecca z dobrych artystaŭ i z dobrych patryjotaŭ svajej Baćkaŭščyny. Adzinaj zahanaj našych artystaŭ jość toje, što jany vielmi redka vyjazdžajuć na vystupy. Było-b vielmi pažadanym, asabliva ŭ ciapierašnija časy, kab biełaruskaja trupa abjechała ŭsie łahiery UNRRA, dzie znachodziacca biełarusy, a heta ŭ suviazi z tym, što ciapier pačałasia i viadziecca vielmi važnaja praca pa vydzialeńni biełarusaŭ u asobnyja samastojnyja łahiery.

Biełaruski hladač.

Novyja biełaruskija łahiery.

Uva ŭsioj amerykanskaj zonie Niamieččyny idzie šyrokaja akcyja, jakaja maje na mecie vydzialeńnie biełarusaŭ, što žyvuć u łahieroch inšych nacyjanalnaściaŭ, u asobnyja biełaruskija hrupy i tvareńnie z hetych hrupaŭ asobnych biełaruskich łahieroŭ. I tak apracža Michelsdorfu isnujuć užo biełaruskija łahiery ŭ Dingolfing, Osterhofen, Wohnstrauss i Weiden. Pry vydzialeńni vialikuju rolu ihraje inicyjatyva i pastava miascovych biełarusaŭ, jakija biaz nijakaha strachu a nastojliva pavinny damahacca vydzialeńnia, na jakoje ŭłady UNRRA dali departavanym biełarusam poŭnaje prava. Dyk pakul čas, nia treba ziavać, a karystacca z taho, što nam prysłuhoŭvaje.

S T A R O N K A   S K A Ŭ T A

Zasnavańnie Arhanizacyji Biełaruskich Staršych Skaŭtaŭ u Miunchenie.

U kancy letniaha semestru h.h. z inicyjatyvy Hałoŭnaha Kiraŭnictva Biełaruskaha Skaŭtynhu na čužynie, była stvorana siarod studentaŭ inicyjatyŭnaja hrupa, jakaja mieła za zadańnie sabrać i apracavać materyjały, pałśniajučyja ideju skaŭtynhu i jaho patrebnaść siarod studyjujučaj moładzi.

Paśla adpaviednaj padrychtoŭki, dnia 9 -ha 11.46, inicyjatyŭnaju hrupaju byŭ sklikany studencki schod, na jakim pracytana referaty na temy: "Skaŭtynh" - ahulny histaryčny ahlad z karotkim narysam historyji Biełaruskaha Skaŭtynhu, b) Patrebnaść skaŭckaj arhanizacyji siarod studenckaj moladzi, c) Charaktar pracy staršych skaŭtaŭ, jich pravy i abaviazki i d) Stupieni i plan pracy staršych skaŭtaŭ.

Pasla pračytańnia referataŭ paŭstali jašče niekatoryja pytańni, na jakija inicyjatyŭnaja hrupa starałasia dač zdavalniajučyja pajaśnieńni.
Bolšaja častka prysutnych, a mienavita, 4 studentki i 14 studentaŭ, vyraziła svaju zhodu naležać da Skaŭckaj Arhanizacyji i vybrała siarod siabie tymčasovaje kiraŭnictva.

Uspaminy z žyćcia biełaruskich skaŭtaŭ.
(Biełaruskaja Himnazija ŭ Vilni 1934-1939).

Arhanizacyja biełaruskich skaŭtaŭ u Vilenskaj Biełaruskaj Himnaziji była, pasla 5 -ci hadovaj piarervy, iznoŭ uznoŭlena ŭ 1934 h. pa inicyjatyvie tahačasnaha dyrektara Himnaziji R.Astroŭskaha. Zadańniem arhanizacyji było budzič patryjatyčny duch siarod moładzi Himnaziji, uzhadoŭvać vartasnych hramadzian narodu, jakija-b u budučyni achviarna pracavali dla svaje Baćkaŭščyny.
Čas adradžeńnia hetaha vučniŭskaha zhurtavańnia prypadaŭ na ciažki dla biełarusaŭ čas nastupu polskaha ŭradu na ŭsich, chto advažvaŭsia nazyvač siabie biełarusam i havaryć pabiełarusku. I tamu polskija školnyja ŭłady daŭžejšy čas nie chacieli davać dazvołu na arhanizacyju biełaruskaha skautyhhu, i tolki dziakujučy vialikaj enerhiji i nastojlivaści dyrektara Himnaziji, dazvoł byŭ atrymany.
Byli arhanizavany dźvie družyny: chłapcoŭskaja im. Fr.Bahuševiča i žanočkaja im. sv. Jefrasiniji Połackaj. Chłapcoŭskaja družyna była pad apiakunstvam praf. M.Ancukieviča, žanočkaja-ž - pad apiakunstvam praf. A.Sakałovaj-Lekant.
Pad kiraŭnictvam hetych vyčycialoŭ i pry sadziejańni aktyŭnych vučniaŭ jak: Najdziuk, Brazoŭski, Paŭli Lavon i Kanstancin, Druckа, Korsak, Baranoŭskaja, Kazlanki, Hromavaj i inšych, hurtok biełaruskich skaŭtaŭ chutka razrastaŭsia i naličvaŭ vialikuju kolkašč vučniaŭ. Biełaruskija skaŭty byli mocnym nacyjanalnym jadrom siarod svaje Himnaziji. Usie pačynańni, usie imprezy skaŭtaŭ byli skiravany na toje, kab budzič patryjatyčny duch siarod svajich vučniaŭ, a taksama i siarod biełaruskaje moładzi, jakaja sutykałasia ź jimi i nia mieła mahčymaści vučycca.
Srodkam da asiahnieńnia vysokich patryjatyčnych metaŭ było arhanizavańnie roznych imprezaŭ, biełaruskich pradstaŭleńniaŭ, referataŭ, etnahrafičnych ekskursijaŭ i h. d. Adnačasna z vialikaj uzhadavaŭčaj pracaj unutry školy, biełaruskija skaŭty viali biełaruskuju prapahandnuju pracu navonak. Siarod salejučaha nacyjanalnaha pryhniotu, jaki panavaŭ tady na našych ziemlach, kali havaryć i śpiavać pabiełarusku ličyłasia antydziaržaŭnaj pracaj, biełaruski skaŭt advažna nios biełaruskaje słova i pieśniu daloka u narod.
Na mižnarodnym skaŭckim źlocie ŭ Spale (letniaja rezydencyja b. prezydenta Maścickaha), dzie źbiralisia skaŭty roznych nacyjanalnaściaŭ z usiaho śvietu, byli prysutnyja taksama i biełaruskija skaŭty; jany aktyŭna ŭdzielničali ŭ hetym źjeździe, infarmujučy svajich zamiežnych siabroŭ ab biełaruskim narodzie i ab svajim žyćci.
Na praciahu svajho isnavańnia, skaŭckaje zhurtavańnie ŭ Biełaruskaj Himnaziji ŭ Vilni praviało ahramadnuju nacyjanalnuju pracu, jak u sensie ŭzhadavańnia moładzi, tak i ŭ sensie budžeńnia nacyjanalnaj śviedamaści ŭ narodzie. U krytyčnyja chviliny dalejšych padziejaŭ, jakija razhortvalisia na našaj ziamielcy, kali Baćkaŭščyna patrabavała viernych i addanych joj synoŭ kab vykanać časta niebiaspiečnuju i achviarnuju pracu dla svajho narodu, u hety mament prychodzili joj na pomač maładyja biełaruskija siły, byŭšyja skaŭty - hadunčy Biełaruskaj Himnaziji ŭ Vilni. Baćkaŭščyna była hordaja z svajich synoŭ.
Biełaruskija skaŭty z Vilni ŭvojduć u historyju Biełaruskaha Skaŭtynhu. Čeść i słava jim!

Biełaruski skaŭt.

Našaja pošta.

Biełaruskija dzietki z Weiden'u pišuć nam:

Darahija Braty našyja Biełaruskija Studenty!

My vučni biełaruskaj škołki ŭ polskim lahiery "La Guardia" vučymsia ŭ našaj rodnaj biełaruskaj movie.
Vučycca nam vielmi ciažka. Ciažka nie dziela taho, što my nia chočam vučycca ci nie patrapim. My pakinuli polskuju škołku, u jakuju my chadzili da hetaha času. I ciapier vielmi achvotna bichajem u našu biełaruskuju škołku. A ciažka nam dziela taho, što my nia majem svajich biełaruskich padručnikaŭ. Naša škołka maleńkaja i ciesnaja. U časie daždžu vada zmyvaje nam napisanaje na došcy i kapaje na našyja łaŭki. Ale heta ŭsio drabnica, bo my vučymsia u svajoj škołcy! A nami apiakujucca našyja baćki. Ad baćkoŭ i nastaŭnika my čuli, što Vam, biełaruskim studentam taksama ciažka vučycca tut na čužynie. Našyja baćki starajucca Vam dapamahčy i my taksama chočam da Vas adhuknucca. Z hetym listom my pasyłajem Vam 8 marak i vielmi charaša prosim pryslać nam Vašych dva znački na 5 marak i na 3 marki. Napiššcie nam ci Vaša zala taksama małaja jak i našaja klasa i ci ŭ Vas taksama ciaće jak i ŭ nas.
Z biełaruskim pryvitańniem astajomsia

vučni I, II, III, i IV klasy u liku
17 asob.

Weiden, 7.11.46.

U redakcyju "K.S." pastupiŭ nastupny adkaz na hetaje miłaje pisiamco:

Darahija biełaruskija dzietki!

List Vaš, choć i doŭha błudziŭ, ale ŭ kancy trapiŭ da nas i prynios nam šmat radaści. Sabraŭšysia hramadoju, čytali my jaho niekalki razoŭ i nam vielmi pryjemna było pačuć , što Vy pamiatajacie ab nas. Ale jašče milej było daviedacca, što Vy chodzicie ŭ svaju rodnuju biełaruskuju škołku i vučyciesia pabiełarusku. Mocna sumujem, što škołka Vašaja ciesnaja i što praciakaje stol. Usio-ž Vy nie pierajmajciesia, i nie astavajcie ŭ navucy. My Vam tut znajšli paru biełaruskich knižak i zdabyli krychu inšaje drobiazi, mo' jany pamohuć u Vašaj biadzie. I dalej, čym zmožam - budziem pamahać Vam zdabyvać viedy.
Vy napisali nam ab Vašym žyćci, a ciapier pasłuchajcie, jak žyviecca nam. Nas, biełaruskich studentaŭ u Miunchenie, jošć čatyry razy bolej čym Vas. Paličycie, kolki heta budzie? I žyviom my chto ŭ lahiery, a bolš na kvaterach u niemcaŭ. Sustrakajemsia ŭsie zvyčajna trojčy ŭ dzien pry stravie, a tak ad ranicy da poznaha viečaru naviedvajem zaniatki svajich adzdziełaŭ. Vas peŭna cikavić, jak my vučymsia? Vučycca nam taksama vielmi ciažka: - niama nijakich knižak, dyk treba ŭsio, što čytajuć nastaŭniki zapisvać. Zali ŭ nas, choć vialikija i, zdajecca, nidzie nie ciakuć, ale zatoje ciapier nadta chałodnyja, tak, što davodzicca siadzieć u paltach, a časami i ŭ rukavicach. Adnak my, taksama, jak i Vy hetym nie pierajmajemsia, bo viedajem, što našaja Baćkaŭščyna patrabuje šmat aśviečanych ludziej. Tamu my starajemsia navučycca na lekaroŭ, inžynieraŭ, laśničych i inš., kab paśla prynieści karyść svajmu Biełaruskamu Narodu. Jašče bolš rašučaści da pracy začerpali my z Vašych słovaŭ, kali daviedalisia, što i tut na

čužynie raście nam źmiena, jakaja nie zvažajučy na ciažkaści, trymajecca svajho. Prosim Vas padziakavać Vašym Baćkam, za dapamohu, jakoju Jany padtrymlivajuć naś u ciažkich umovach našaha žyćcia. Mocna taksama dziakujem Vam za hrošy, jakija Vy nam sabrali. Znački, vypuščanyja našym Zhurtavańniem na zborku dapamohi bielaruskim studentam na čužynie, Vam pry hetym liście pierasyłajem. Z uvahi na toje, što da śviataŭ,ma' być, ... paśpiejem jašče da Vas napisać, zahadzia žadajem Vam biaz kłopataŭ sustreć Kolady i nabližajučysia Novy Hod. Daj Boža najchutčej śviatkavać nam usim razam u Volnaj Baćkaŭščynie-Biełarusi.

U čakanni adkazu, ź bielaruskim pryvitańniem zastajomsia:

Žyvie Biełarus!

Miunchen, 10.12.46.

Biełaruskija studentki i studenty

. . . .

PADZIAKI.

Urad BSZ składaje hetaju darohaj sardečnuju padziaku ad imia biełaruskaha studenctva ŭ Miunchenie:

Jaho Ekscelencyji Ŭładyku Apanasu za achviaravańnie ŭ dapamohu biełaruskamu studenctvu sumy 50 marak.

Biełaruskamu hramadztvu ŭ Vatenštecie za achviaru ŭ sumie 3062 marak.

Spadaru S.M. u Rehiensburzie za stałyja turboty i achviarnuju dapamohu biełaruskim studentam a taksama za atrymanyja ad jaho 369 marak za raspaŭsiudžanyja jim znački "U Dapamohu Biełaruskamu Studenctvu na čužynie".

Ajcu Pratajereju Łapickamu za pamiać ab biełaruskich studentach u formie sabranych jim siarod biełaruskaha hramadztva 743 marki.

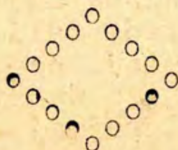
Biełaruskamu hramadztvu ŭ Weiden'ie za achviaru ŭ sumie 600 marak.

Biełaruskamu hramadztvu ŭ Michelsdorfie za 16 miasnych kanservaŭ i za zakup značkoŭ "U Dap. Bieł. Stud. na čuž." na sumu 714 marak.

Biełaruskamu hramadztvu ŭ Aschafenburhu za 500 marak, pierasłanych spadarom P.H.

x X x

BRATY BIEŁARUSY! PAMAHAJCIE SVAJMU STUDENCTVU NA ČUŽYNIE!

Ź M I E S T